

Luffoto over De østlige Vejler set fra Limfjorden.

fotos af Jan Skriver

Vejlerne

Mere end 300 fuglearter er registreret i Vejlerne, og omkring 130 arter er konstateret ynglende der.

Fondens mål er at bevare og udvikle Vejlernes naturværdier. Vejlerne er et Natura 2000 område, og sårbare naturtyper samt sjældne plante- og dyrearter skal beskyttes og plejes på den mest optimale måde.

I 1960 blev Vejlerne af staten udpeget til videnskabeligt reservat. Sammen med myndighederne arbejder Aage V. Jensen Naturfond på at tilvejebringe bedre vandkvalitet, som sammen med optimale vandstande er forudsætning for et rigere og mere naturligt dyre- og planteliv i Vejlernes store vådområder.

Næringsstoffer fra marker og vandløb omkring Vejlerne trænger ind i flere af de større søer og kan medføre begrænsning for planter og dyrs trivsel.

En fond for den danske natur

Aage V. Jensen Naturfond arbejder for naturens bevarelse og de vilde dyrs beskyttelse. Fonden yder støtte til mange naturprojekter i Danmark, især naturformidling, og har erhvervet en række af Danmarks vigtigste naturområder.

Målet er at give alle i Danmark mulighed for at opleve en rig natur - i dag og i fremtiden.

www.avjf.dk

Læs mere om Vejlerne og fondens mange andre naturprojekter på hjemmesiden.

**AAGE V. JENSEN
NATURFOND**

Engryle

Naturcenteret

Klyde

Rørdrum

Kraptårnet

Sjældne fuglearter

Navnet Vejlerne betyder vadestederne. Indtil for 130 år siden var Vejlerne to lavvandede fjordarme, der fra Limfjorden rakte mod nord. I dag er Vejlerne efter inddæmningerne stadig to adskilte områder, De østlige Vejler og De vestlige Vejler, der ligger på hver side af den oprindelige halvø Hannæs.

Sammenhængende, tætte rørskove dækker godt en tredjedel af Vejlerne, og de knap 2.000 ha udgør Skandinaviens største rørskove. Rørskoven er levested for sjældne fuglearter som rørdrum, rørhøg, plettet rørvagtel, vandrikse og skægmejsje. I randområderne yngler f.eks. dobbeltbekkasin og bynkefugl. Strandengene og de ferske enge har også en interessant flora og fauna. Her forekommer bl.a. ynglende brushane, klyde, almindelig ryle, stor kobbersneppe, rødben og havterne.

været tilladt siden 1960 ifølge en bekendtgørelse fra Statsministeriet. Begrænsningerne skal sikre den enestående bestand af fugle. De foreløbig 6 fugletårne og skjul byder hver især på særprægede naturoplevelser:

Tårnet ved naturcenteret giver overblik over den sydøstligste del af Bygholmengen samt den lavvandede Midsø, der er en brakvandssø. Her kan i sommerhalvåret observeres rastende ænder og vadefugle, hvoraf de fleste kan bestemmes via det interaktive bestemmelsespanel i fugleskjulets højre side. I vinterhalvåret kulminerer antallet af svømmeænder. Især pipeand, krikand og gråand er talrige. I skjulets kikkerter ses ofte fjernere flokke af knopsvaner, sangsvaner og rastende gæs og traner. Undertiden sidder vandrefalken på en pæl eller tue på engen.

I højsommeren og om efteråret kan stærne formørke aftenhimlen, så fænomenet "sort sol" opstår, inden stærerne går til ro i rørskoven. I vinterhalvåret kan besøgende opleve dykænder som f.eks. hvinand og stor skallesluger samt blichøne, sangsvane og knopsvane på Han Vejles åbne vandflade.

Fra Kærup Holme Skjulet kan besøgende i sommerhalvåret opleve rørdrum, som især pauker mellem marts og juni, samt et stort antal flyvende rørhøge. I vinterhalvåret er knopsvane, blichøne, gråand, krikand, knarand og pipeand sammen med fiskehejre normalt daglige gæster i den næringsrige og lavvandede Kogleakssø.

Fra Tømmerby Fjord Tårnet kan gæster i sommerhalvåret høre og se rørdrum samt flyvende rørhøg. Den

Rørhøg

Skestorke

Andre interessante, ynglende fugle er gråstrubet lappe-dykker, knarand, atlingand, dværgmåge og sortterne.

Tranen og grågåsen er iøjnefaldende

Masser af trækende og overvintrende fugle er med til at skabe varierede naturoplevelser. Det er svømmeænder, dykænder, gæs, svaner, vadefugle og forskellige rovfugle. Tranen er en iøjnefaldende fugl i Vejlerne. I rørskovene forekommer enkelte, ynglende tranepar. Fra august kan der især fra Kraptårnet ofte opleves over 100 traner, der flyver til og fra overnatning i Bygholm i De østlige Vejler. Tranernes antal kulminerer i oktober, inden de store fugle normalt i november trækker mod Sydeuropa.

Også grågåsen præger Vejlerne. Grågåsen har her sit danske hovedsæde med omkring 1.500 ynglende par. Odderen er langt mindre synlig i landskabet. Vejlerne menes at rumme Danmarks største bestand af det vævre vanddyr.

Besøg i Vejlerne

Vejlernes rige fugleliv kan opleves fra et naturcenter samt fra 6 udsigtstårne og fugleskjul. Alle stederne byder på grundig information om de mange fugle. Området kan også opleves fra offentlige veje, cykelstier og 15 udsigtspunkter. Offentlig adgang herudover har ikke

Kraptårnet er et godt observationssted, når man ønsker overblik over Bygholmengens centrale dele. I sommerhalvåret kan publikum nyde synet af grågæs og andre vandfugle. Fra slutningen af april til midten af juni ses kæmpende brushaner på Krapdiget ca. 150 meter fra fugletårnet. I perioden fra august til november er Kraptårnet Danmarks sikreste sted, når man ønsker at se større flokke af traner, der lidt før solnedgang flyver til overnatning i det fredfyldte reservat, og tilsvarende omkring solopgang flyver ud igen.

Han Vejle Skjulet giver i sommerhalvåret publikum mulighed for via en gangbro at gå gennem en rørskov og se nærmere på tagrør, vejbredekeblad, storbladet mærke, bredbladet dunhammer og andre sumpplanter.

lavtliggende redeplatform i rørskoven har i adskillige år været brugt som redeplads af rugende strandskader. I rørskovens åbne vandflader ses ofte gråstrubet lappe-dykker, blichøne og gråand. I vinterhalvåret ses kun få fugle i dette hjørne af Vejlerne.

Fra Arup Vejle Skjulet er der gode muligheder for at overskue engene omkring Arup Vejles østside. Der er desuden god udsigt til fugleøen Melsig midt i Arup Vejle. De overflyvende skarver er ofte de mest synlige af fuglene, men i sommerhalvåret yngler vadefugle som vibe og dobbeltbekkasin på de smalle enge. På øen Melsig findes en koloni af sølvmåger og sildemåger, men her yngler også knopsvane, grågås, gråand, trol-and og toppet skallesluger samt skarv. I vinterhalvåret raster ofte gæs, svømmeænder og dykænder på vandfladen og de tilstødende bredder og småøer. Først på sæsonen kan her være tusindtallige flokke af hjejler, der kommer fra det skandinaviske højfjeld.

Et af Nordeuropas vigtigste områder for ynglende vandfugle

På opfordring af Dansk Ornitologisk Forening samt Nordjyllands og Viborg Amter erhvervede Aage V. Jensen Naturfond i 1993 reservatet Vejlerne, der dækker ca. 5.500 ha ved Limfjorden mellem Thisted og Fjerritslev. Siden er området blevet forbedret som et af Nordeuropas vigtigste tilholdssteder for ynglende vandfugle.

Odder

Vibe

Kikkertudkig fra tårn